

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 142/2010-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. júna 2010 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť spoločnosti G., s. r. o., Z., zastúpenej advokátom JUDr. P. D., Ž., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 144/2007 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo spoločnosti G., s. r. o., na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 144/2007 p o r u š e n é b o l o .
2. Okresnému súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 144/2007 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. Spoločnosti G. s. r. o., p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré j e Okresný súd Bratislava II p o v i n n ý vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Bratislava II j e p o v i n n ý uhradiť spoločnosti G., s. r. o., trovy konania v sume 254,88 € (slovom dvestopäťdesiatštyri eur a osemdesiatosem centov) na účet advokáta JUDr. P. D., Ž., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. III. ÚS 142/2010 z 30. marca 2010 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť spoločnosti G., s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 144/2007.

Zo sťažnosti a z jej doplnenia vyplýva, že sťažovateľka mala 29. septembra 2006 podať na okresnom súde návrh na vydanie platobného rozkazu o zaplatenie sumy 115 240,50 Sk s prísl. Okresný súd 5. októbra 2006 vydal platobný rozkaz, ktorý odporca napadol včas podaným odporom. Ďalej sťažovateľka uvádza, že okresný súd nariadil prvé pojednávanie až 16. júna 2008 a neskôr 24. septembra 2008, ale ďalšie pojednávania a ani iné procesné úkony vo veci neurobil. Keďže okresný súd nekonal, sťažovateľka podala na okresnom súde sťažnosť na zbytočné prietahy 15. októbra 2009. Sťažovateľka sa okrem

vyslovenia porušenia označeného základného práva domáha aj priznania finančného zadosťučinenia v sume 5 000 €, ako aj náhrady trov právneho zastúpenia v sume 276,68 €.

Sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd vyslovil porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listiny“), avšak keďže vo formulácii základných práv zakotvených v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny nemožno vidieť žiadnu obsahovú odlišnosť (napr. III.ÚS 88/08), ústavný súd prijal sťažnosť namietajúcu porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov len podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd poznamenáva, že podľa ustálenej judikatúry nemožno vidieť zásadnú odlišnosť, ani pokiaľ ide o výklad „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a „práva na prejednanie veci v primeranej lehote“ podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (napr. II. ÚS 55/98).

Okresný súd sa k sťažnosti na základe výzvy ústavného súdu vyjadril podaním predsedníčky sp. zn. Spr. 2038/2010 z 19. mája 2010, v ktorom sa okrem iného uvádza:

„Návrh na vydanie platobného rozkazu sťažovateľa bol podaný na tunajší súd dňa 02.10.2006, dňa 05.10.2006 bol vo veci vydaný platobný rozkaz pod č. k. 32Ro/3315/2006 16. Proti platobnému rozkazu bol dňa 11.01.2007 odporcom podaný odpor. Následne bol odporca v marci 2007 vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku za odpor a odpor bol doručený navrhovateľovi na vyjadrenie. Vec bola dňa 06.07.2007 prevedená do registra C a vedená je pod spisovou značkou 8C/144/2007. Dňa 21.05.2008 bol vo veci nariadený termín pojednávania na deň 16.06.2008. Pojednanie bolo odročené z dôvodu ochorenia odporcu, ktorý sa telefonicky ospravedlnil. Ďalší termín pojednávania bol nariadený na deň 24.09.2008. Pojednanie bolo odročené z dôvodu práceneschopnosti zákonného sudcu. Nový termín pojednávania bol nariadený dňa 27.04.2010 na deň 19.05.2010. Na pojednanie sa nedostavil odporca, ktorý nemal vykázané doručenie predvolania. Termín pojednávania je určený na deň 16.06.2010.

Časový odstup od doručenia návrhu po vytyčenie termínu pojednávania od 24.09.2008 do apríla 2010 bol spôsobený zaťaženosťou, práceneschopnosťou a veľkosťou oddelenia sudcu Mgr. R. P., ktorý vec vybavuje.

Na základe uvedených skutočností musím konštatovať, že vo veci bol zistený prieťah v konaní spôsobený konajúcim sudcom. Vo veci nejde o skutkovo ani právne zložitú vec, nezistila som skutočnosti, ktoré by bolo možno pripísať ako prieťahy na vrub sťažovateľa. Konajúci sudca bol na potrebu konať vo veci plynule a bez prieťahov upozornený.“

Okresný súd ponecháva rozhodnutie, či právo sťažovateľa na súdnu ochranu v konaní bolo porušené, na ústavný súd a v časti týkajúcej sa priznania finančného odškodnenia sťažovateľke ňou požadovanú sumu odškodnenia považuje za neprimerane vysokú, pričom ústavnému súdu navrhuje, aby v tomto smere rozhodol primerane a podľa vlastnej úvahy.

Rovnaké skutočnosti týkajúce sa úkonov okresného súdu zistil aj ústavný súd z obsahu spisu, ktorý mu bol predložený k previerke 25. mája 2010.

Ústavnému súdu bolo 31. mája 2010 doručené stanovisko právneho zástupcu sťažovateľky k vyjadreniu okresného súdu, v ktorom uvádza, že na nariadenom pojednávaní 19. mája 2010, na ktoré sa sťažovateľka dostavila spolu so svojim právnym zástupcom, okresný súd nemal ani vykázané doručenie odporcu, keďže posledný deň uloženia zásielky mal podľa vyjadrenia konajúceho súdu uplynúť až 18. mája 2010 a pre uvedený dôvod bol okresný súd nútený pojednávanie odročiť. Keďže okresný súd doručenie predvolania nevykonal v dostatočnom predstihu, a tým znemožnil konanie pojednávania aj bez prítomnosti odporcu, podľa sťažovateľky z vlastného zavinenia pokračuje v prieťahoch napriek vedomosti o podanej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy. Na základe uvedeného sťažovateľka zotrváva na svojich predchádzajúcich tvrdeniach a žiada vyhovieť sťažnosti v plnom rozsahu.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich

vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 8 C 144/2004 dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 38 ods. 2 listiny) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním vecí na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (obdobne IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania

postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Ústavný súd (obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva) pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

1. Predmetom konania vo veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 8 C 144/07 je zaplatenie sumy 3 825,28 € (pôvodne 115 240,50 Sk) z titulu nezaplatenia faktúry odporcom za práce dodané sťažovateľkou. Takýto predmet konania tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Výklad a používanie právnej úpravy v civilnoprávných veciach vyplývajúcich zo záväzkových vzťahov a znejúcich na plnenie sú stabilizované v pomerne rozsiahlej judikatúre všeobecných súdov, kde je upravená aj metodika postupu súdov. Ústavný súd z preverovaného spisu nezistil žiadnu zásadnú okolnosť, ktorá by odôvodňovala prípadný záver o skutkovej a právnej zložitosti veci. Ani okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti nepoukázal, že by išlo v tomto prípade o zložitú vec.

2. V rámci druhého kritéria ústavný súd posudzoval správanie sťažovateľky v konaní. Na základe predloženej dokumentácie (vrátane spisu okresného súdu vedeného vo veci) ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka, resp. jej právny zástupca riadne preberali doručované súdne zásielky, zúčastňovali sa na nariadených súdnych pojednávaniach a bez zbytočného odkladu reagovali na výzvy súdu. Z uvedeného vyplynulo, že vo veci postupovali podľa zásady *vigilantibus iura* (každý nech si stráži svoje práva).

3. Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k zbytočným priet'ahom v označenom súdnom konaní, bol postup samotného okresného súdu (napr. III. ÚS 47/00, IV. ÚS 74/02).

Ústavný súd rozborom predloženého spisu zistil, že v danej veci nastali predovšetkým dve dlhšie obdobia nečinnosti okresného súdu, a to obdobie 10 mesiacov od 6. júla 2007, keď bol spis prevedený zo súdneho registra vecí v skrátrenom konaní (Ro) do registra civilných vecí (C), do 21. mája 2008, keď bol určený prvý termín pojednávania vo veci na 16. jún 2008, a ďalej obdobie 19 mesiacov od 24. septembra 2008, keď bolo odročené pojednávanie na neurčito, do 27. apríla 2010, keď bol určený nový termín pojednávania na 19. máj 2010.

Okrem toho činnosť okresného súdu hodnotí ústavný súd (zhodne so sťažovateľkou) ako neefektívny, keď pri určení termínu pojednávania na 19. máj 2010 okresný súd nezohľadnil prípadnú úložnú lehotu doručovaného predvolania prostredníctvom pošty, čo viedlo k následnému ďalšiemu odročeniu veci bez jej prerokovania. Do dnešného dňa pritom nie je vec právoplatne skončená.

Vyjadrenie okresného súdu, v ktorom poukázal na zaťaženosť a veľkosť súdneho oddelenia, ústavný súd nemohol akceptovať, pretože v súlade s ustálenou judikatúrou (napr. I. ÚS 35/03, III. ÚS 398/09) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť primeraný počet sudcov, nemôže byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov.

Ústavný súd pri hodnotení postupu okresného súdu s prihliadnutím na doterajšiu dobu konania (3,5 roka) a na zistené väčšie obdobia nečinnosti (spolu viac ako 29 mesiacov) dospel k záveru, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 144/2007 bolo porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva a slobody porušil, vo veci konal [podobne aj § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde]; preto ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 144/2007 konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku nálezu), keďže stav právnej neistoty sťažovateľky dosiaľ trvá.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 50 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti žiada priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 5 000 € poukazujúc najmä na celkovú neúmernú dĺžku súdneho konania okresného súdu a neistotu, ktorá jej v dôsledku nerozhodnutia vo veci vzniká.

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadosťučinenia, ktoré je peňažnou protihodnotou utrpenej nemajetkovej ujmy, keď porušenie základného práva alebo slobody nie je už možné inak napraviť (napr. I. ÚS 15/02, I. ÚS 27/03).

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil zásadou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je reparácia nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody, ktorá by sa po splnení zákonných podmienok mohla uplatňovať v konaní pred všeobecnými súdmi (m. m. IV. ÚS 84/02).

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania pred všeobecnými súdom a predovšetkým zisteného obdobia nečinnosti okresného súdu v trvaní 29 mesiacov, princípov spravodlivosti a spôsobu zavŕšenia ochrany základných práv každej oprávnenej osoby, ústavný súd považoval finančné zadosťučinenie v sume 1 500 € za primerané podľa čl. 127 ods. 3 ústavy a § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodoval aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku jej právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom advokátom JUDr. P. D.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Predmet konania – ochrana základných ľudských práv a slobôd – je v zásade nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadosťučinením.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2009, ktorá bola 721,40 €.

Úhradu trov konania priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov

(ďalej len „vyhláška“), a to každý úkon po 120,23 €, t. j. za dva úkony 240,46 €, čo spolu s režijným paušálom 2 x 7,21 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje spolu sumu 254,88 €.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, nadobudne toto rozhodnutie právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. júna 2010